

De toekomst van het verleden

De oudejaarskranten zijn altijd weer een bron van vermaak. Traditiegetrouw worden we getraceerd op voorspellingen voor het nieuwe jaar. Een enkele keer komt de krant aan het eind van het jaar terug op wat er van de voorspellingen terechtgekomen is. Deze worden niet echt serieus meer gelezen, want het is toch allemaal voorbij. Het gaat om de toekomst! Wat gaat deze ons brengen?

De ondergang van de papieren krant is al vele malen voorspeld, maar ik citeer er nog steeds naar hartenlust uit. Ik moet oppassen niet te gaan lachen als ik de *NRC* en de *Volkskrant* een dag voor de jaarwisseling lees. '10 voorspellingen voor 2018' en 'Dit wordt het nieuws in 2018'. Gaat u er maar eens stevig voor zitten.

Een serieus man als Europakenner Luuk van Middelaar trakteert ons op het vooruitzicht dat bij het WK-voetbal in 2018 Frankrijk van Brazilië wint. *NRC*-commentator Folkert Jensma voorspelt 'dat kolossale databases beslissen over het lot van de burger' in 2018. Schrijfster Marjolaine de Vos komt met de zevenklapper voor 2018: 'Onzekerheden in Groningen stapelen zich op.' De *Volkskrant* voorspelt dat Tom Dumoulin in 2018 de Tour wint – waaraan hij helemaal niet mee gaat doen, lezen we drie dagen later. En in Latijns-Amerika gaan 'links en rechts stuivertje wisselen'.

'We zeggen dat de essentie van ons vak is dat er een relatie en wisselwerking is tussen verleden, heden en de toekomst'

Laten we proberen wat dieper af te steken. De kredietcrisis dan. Welke? Er zijn er namelijk honderden geweest in de geschiedenis. De meesten van ons denken aan die in 2007 en 2008 in Amerika begon. Ik kan u snel uit de droom helpen. Niemand had deze voorspeld. Niemand? Nee. Ja, er waren economen, historici en anderen die voorspelden dat er een kredietcrisis aan kwam. Maar deze had zo ongeveer dezelfde waarde als de voorspelling in de herfst dat de winter eraan komt.

Ondertussen krijgt u het misschien een beetje benauwd. We zeggen immers altijd dat de essentie van ons vak is dat er een relatie en wisselwerking is tussen verleden, heden en de toekomst. Daarmee verkopen we ons vak ook een beetje aan

anderen die van de relevantie nog niet helemaal overtuigd zijn. Vallen we dan terug in de armen van AOW'er en historisch cabaretier Maarten van Rossem die met zijn praatjes dat geschiedenis geen nut en zin heeft, inmiddels een vermogen bij elkaar gescharreld heeft?

In elk geval leert het verleden van de toekomst ons dat we geen enkel verstandig woord over de toekomst kunnen zeggen. Het *Rapport van de Club van Rome* uit 1972 valt op dit moment uit mijn kast om deze woorden te onderstrepen. Als dat rapport uitgekomen was, zaten we nu in een wrede ecologische crisis met miljoenen slachtoffers. Wat heb je aan geschiedenis? Met een variant op de grote Goethe zeg ik: 'Ohne Geschichte / Bist du nur ein trüber Gast / Auf der dunklen Erde.' Want zonder geschiedenis zou de wereld en het leven minder te doorgronden en te begrijpen zijn. Onderschat daarom de geschiedenis niet. Vanuit het begrijpen van het verleden leven we anders in het heden en gaan we anders de toekomst in. Volop werk aan de winkel in 2018. Verwacht veel van uw leerlingen. Ze zijn het waard! ■

Ton van der Schans is voorzitter van de VGN. Hij werkt als docent geschiedenis op de Driestar Hogeschool (pabo) in Gouda.